

Leden 2025

Posilování transatlantických energetických vazeb

Alexandra Keating

Shrnutí

S postupujícím zhoršováním klimatických změn a rostoucími globálními teplotami se přechod na čistší a udržitelnější zdroje energie stal prioritou mnoha společností po celém světě. Kanada se v této oblasti osvědčila jako lídr a má uzavřeno několik dohod a partnerství s Evropou, avšak na viditelné výsledky a dopady je stále třeba čekat.

Hlavní body

- Kanada je lídrem v oblasti nově vznikajících obnovitelných zdrojů energie, avšak geografické podmínky činí mezinárodní zavádění těchto metod náročným.
- Politika – ať už domácí, mezinárodní, či geografická – hraje klíčovou roli ve vývoji a zavádění alternativních a obnovitelných zdrojů energie.
- Podobné postoje a sdílené cíle EU a Kanady poskytují pevný základ a plán pro budoucí spolupráci v různých oblastech, které lze využít i v oblasti obnovitelné energie.

Úvod

S postupující klimatickou krizí a rostoucím geopolitickým napětím po celém světě se energetická bezpečnost a přechod na čistší a efektivnější zdroje energie rychle staly prioritami vlád. Kanada, „klíčový a podobně smýšlející energetický partner EU“ (Evropská komise, n.d.), je v tomto hnutí jedním z lídrů, zejména díky svým rozsáhlým zdrojům. Několik evropských zemí, stejně jako EU jako celek, vyjádřilo podobné obavy a vytvořilo různé iniciativy k dosažení obdobných cílů. Společné úsilí mezi EU a Kanadou v oblasti čisté a efektivní energie vykazuje obrovský potenciál, avšak neobejde se bez významných výzev.

Obavy o energetickou bezpečnost

Energetická bezpečnost je klíčovým prvkem tohoto hnutí a posilování těchto transatlantických vazeb. Tento problém je obzvláště aktuální pro Evropu, vzhledem k probíhající válce Ruska proti Ukrajině. Od jejího začátku evropské státy horečně hledaly alternativní zdroje energie, neboť ruská ropa byla dlouho hlavním dodavatelem energie pro Evropu. V Evropě se objevila nová partnerství a zdroje energie, ale bohatství Kanady na přírodní a technologické zdroje se ukázalo jako přínosné na domácí půdě a mohlo by být přínosné i v zahraničí.

„Kanada je čistým vývozcem většiny energetických komodit a je obzvláště významným producentem konvenční i nekonvenční ropy, zemního plynu, vodní energie a obnovitelných zdrojů energie“ (Evropská komise, n.d.), a spolu s EU si cení neustálé diverzifikace, pokroku a efektivity energetických zdrojů. Významným příkladem je loňské podepsání bilaterální dohody mezi Kanadou a Německem zaměřené na urychlení „práce na komerčním obchodování s čistým vodíkovým palivem“ a na vytvoření „transatlantického dodavatelského koridoru při koordinaci politik na přilákání investic do vodíkových projektů“ (Reuters, 2024). Dohoda zdůraznila význam „spolupráce s evropskými spojenci na nahrazení dovozu ruské ropy a plynu a na boji proti klimatické změně prostřednictvím čistého kanadského vodíku“ (Reuters, 2024).

Přesto je klíčovou výzvou při budování konkrétnější energetické spolupráce samotná geografie. Mnoho kanadských zdrojů, jako například zemní plyn, pochází z jejího západního pobřeží, což přidává k již existujícímu problému nedostatku infrastruktury pro přepravu těchto materiálů přes Atlantik. Například „Kanada nevyváží elektřinu do Evropy kvůli nákladům a technické náročnosti pokládky podmořských kabelů přes Atlantik“ (Transatlantic Policy Quarterly, 2024). Kromě toho „dnes jediná cesta pro západokanadskou ropu na Atlantik vede přes americké ropovody do Mexického zálivu. Kanada také nevyváží zemní plyn do Evropy, protože jí chybí infrastruktura pro přepravu západokanadského zemního plynu k Atlantiku, jeho zkapalnění a přepravu přes oceán“ (Transatlantic Policy Quarterly, 2024).

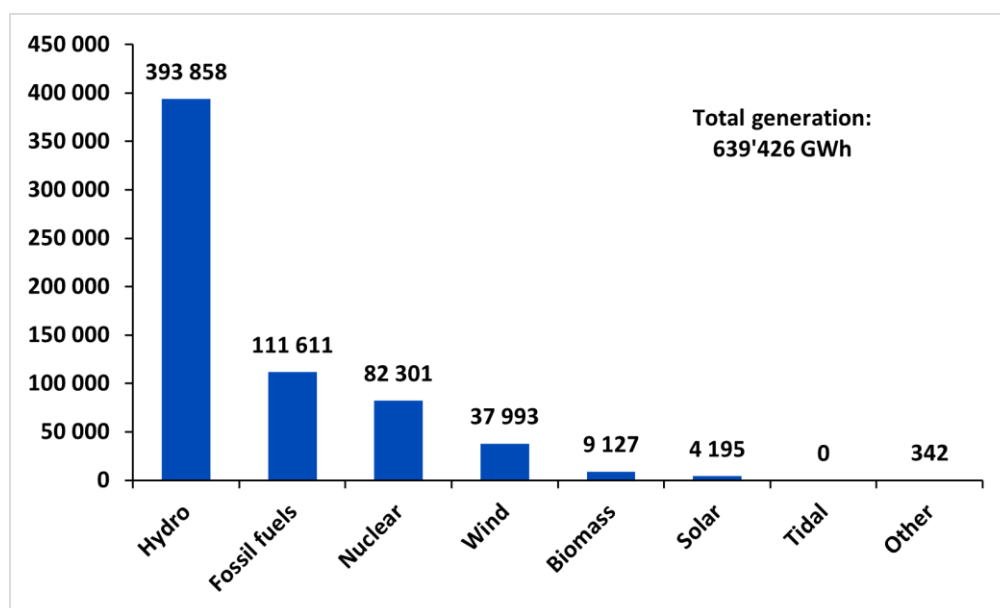
Úsilí o diverzifikaci a inovace

Spolupráce mezi EU a Kanadou není omezena pouze na energetiku, ale stávající dohody a iniciativy mají značný potenciál přispět k jejich energetickému partnerství. Partnerství EU-Kanada v oblasti digitálních technologií například „může podporovat vývoj AI a digitálních technologií, které upřednostňují energetickou efektivitu, snižují uhlíkovou stopu a podporují iniciativy v oblasti udržitelnosti. Například AI může optimalizovat využití energie v chytrých sítích nebo zlepšit precizní zemědělství, čímž se sníží dopad na životní prostředí a zároveň zvýší produktivita“ (Anani, 2024).

Dále v červenci 2024 se Kanada připojila k programu Horizon Europe, „který financuje kolaborativní výzkumné projekty v širokém spektru oblastí“ a „zaměřuje se na sdílené globální výzvy: klima, energetiku, digitální ekonomiku a zdraví“ (Evropská komise, 2024). Vývoj technologií a zvýšení financování je zásadní pro udržení a rozvoj energetických iniciativ. Dohoda o komplexním hospodářském a obchodním partnerství z roku 2017 rovněž posílila tento vztah, zejména v oblasti obchodu.

Kanada také klade velký důraz na obnovitelné zdroje energie, které jsou definovány jako „energie získávaná z přírodních procesů, jež se doplňují stejnou nebo rychlejší rychlostí, než jakou jsou spotřebovávány“ (Government of Canada, 2024). Tento proces využívá energii z přírodních zdrojů a pomocí technologií ji přeměňuje na využitelnou energii. V roce 2022 tvořily obnovitelné zdroje 16,9 % celkové primární energetické nabídky Kanady, která byla třetím největším producentem vodní energie na světě (Government of Canada, 2024).

Graf 1: Výroba elektřiny v Kanadě podle zdroje (2022, v gigawatthodinách)

Zdroj: Kanadská vláda

Dohoda mezi Kanadou a Německem se primárně zaměřila na vodík, a to díky jeho přínosům a efektivitě při pohánění těžkých strojů, což může významně podpořit výrobní průmysl. Obě země zároveň vyvinuly vlastní iniciativy v oblasti vodíku. Německý projekt H-2 Global se soustředil na prodej a snižování ceny zeleného vodíku a slíbil vyčlenit přibližně 3,5 miliardy eur na získávání a využívání tohoto paliva. Kanada naopak oznámila více než 80 projektů zaměřených na nízkouhlíkovou produkci vodíku (Reuters, 2024).

Jednou z významných iniciativ je Strategie pro vodík v Kanadě, která se zaměřuje na využití nízkouhlíkového vodíku jako nástroje k dosažení cíle nulových emisí do roku 2050, přičemž zároveň vytváří pracovní místa, podporuje ekonomický růst, rozšiřuje export a chrání životní prostředí (Government of Canada, 2024). Zajímavé je, že Kanada klade menší důraz na barvu nebo metodu výroby vodíku, ale spíše na jeho intenzitu: „Jakýkoliv výrobní proces, pokud je nízkouhlíkový, je stejně tak součástí kanadské vodíkové strategie“ (Government of Canada, 2024).

Dekarbonizace je základem mnoha těchto iniciativ, což EU rovněž explicitně zdůrazňuje. Podobně jako Kanada uplatňuje EU holistický přístup k transformaci, který zahrnuje stimulaci růstu, inovací a pracovních míst, zlepšování kvality života, rozšiřování možností, posilování práv spotřebitelů

a nakonec i úspory v domácnostech (European Commission, 2024). Evropská unie klade důraz na koordinaci a spolupráci mezi členskými státy, aby zajistila „skutečně kontinentální dopad v boji proti změně klimatu“ (European Commission, 2024). Tento přístup umožňuje efektivnější spolupráci s dalšími státy, snižování emisí skleníkových plynů a dosažení standardů stanovených Pařížskou dohodou, kterou podepsaly a ratifikovaly všechny členské státy EU i Kanada.

Geopolitické výzvy a důsledky

Když Na domácí úrovni však implementace některých politik naráží na potíže. Například projekt Énergie Saguenay, který měl být zařízením na zkapalňování a export zemního plynu, ztratil politickou podporu a vláda Québecu nakonec jeho financování ukončila, protože nesplnil určitá kritéria. Nedostatek koordinace mezi provinčními a národními iniciativami ztěžuje fyzickou realizaci energetické transformace. Další komplikací jsou politické změny v Kanadě a USA. Rezignace premiéra Justina Trudeaua, během jehož vedení bylo dosaženo mnoha energetických pokroků, znamená konec relativní stability v kanadském vedení, což nemusí nutně zaručit pokračování stejné politiky. Navíc nově zvolený americký prezident Donald Trump je známý svými názory proti rozvoji čisté energie a podporou ropy. Trumpovy nedávné komentáře o možném začlenění Kanady jako státu USA zvýšily napětí mezi oběma zeměmi, přestože Kanada jednoznačně odmítla jakoukoli myšlenku ztráty své nezávislosti. Kanadská velvyslankyně v USA Kirsten Hillman prohlásila, že Kanada je „připravena na jakýkoli scénář“ z ekonomického hlediska, a zdůraznila, že „třetina toho, co prodáváme Spojeným státům, jsou energetické produkty. Tyto produkty udržují nízké ceny energie v USA.“ Tato nejistota však může ovlivnit energetickou bezpečnost jak Kanady a USA, tak i Evropy.

Na globální úrovni se ukazuje, že koordinace je velkou výzvou. „Čistá energie vstupuje do energetického systému nebyvalým tempem, avšak zavádění není jednotné napříč technologiemi a trhy“ (International Energy Agency, 2024). Přechod na čistou energii je pro klima zásadní, avšak nelze ho uskutečnit bez potřebné infrastruktury a plánování, které zajistí jeho efektivitu. Zpráva Mezinárodní energetické agentury dále zdůrazňuje, že „rozhodnutí vlád, investorů a spotřebitelů příliš často upevňují nedostatky v dnešním energetickém systému místo toho, aby ho směřovala k čistší a bezpečnější cestě“ (International Energy Agency, 2024). Je také nutné zohlednit roli Číny, která je jedním z předních dodavatelů elektřiny. Jak celosvětová poptávka roste, Čína reaguje rozvojem a rozšířením solárních elektráren. Nadměrná závislost na Číně by však mohla být pro energetickou soběstačnost jiných zemí, jako jsou USA nebo Japonsko, nevýhodná a vytvořit globální dominový efekt.

Závěr

Přesun k obnovitelným zdrojům energie je nezbytný v kontextu klimatické krize, ale musí být proveden pečlivě a strategicky. Kanada má v tomto směru mnoho co nabídnout a prokazuje realistický a inovativní přístup ke svým cílům. Globální energetická transformace však nemůže být provedena jednostranně.

Klíčem k dalšímu rozvoji a udržování energetické spolupráce mezi Kanadou a EU bude průběžné hodnocení toho, co každá strana může nabídnout, a jak efektivně využít své zdroje – finanční, energetické a další – k dosažení společných cílů. Tento proces bude vyžadovat důsledné analýzy a hodnocení nákladů a přínosů, které budou určovat krátkodobé i dlouhodobé strategie. Jak uvádí Mezinárodní energetická agentura, „nový energetický systém musí být postaven tak, aby vydržel, a musí upřednostňovat bezpečnost, odolnost a flexibilitu a zajistit, aby přínosy nové energetické ekonomiky byly sdílené a inkluzivní“ (International Energy Agency, 2024).

Reference

- Anani, N. (1 November 2024). Canada-EU Digital Pact: Strengthening Economic Sovereignty and Global Leadership. National Newswatch. <https://nationalnewswatch.com/2024/11/01/canada-eu-digital-pact-strengthening-economic-sovereignty-and-global-leadership>
- European Commission. (n.d.) Canada (Energy, Climate change, Environment, Key partner countries and regions.) https://energy.ec.europa.eu/topics/international-cooperation/key-partner-countries-and-regions/canada_en
- European Commission. (n.d.). Energy. https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/actions-topic/energy_en
- Government of Canada. (7 August 2024). About renewable energy in Canada. <https://natural-resources.canada.ca/our-natural-resources/energy-sources-distribution/renewable-energy/about-renewable-energy-canada/7295>
- Government of Canada. (May 2024). Hydrogen Strategy for Canada: Progress Report. <https://natural-resources.canada.ca/climate-change/canadas-green-future/the-hydrogen-strategy/hydrogen-strategy-for-canada-progress-report/25678>
- International Energy Agency. (16 October 2024). Geopolitical tensions are laying bare fragilities in the global energy system, reinforcing need for faster expansion of clean energy. <https://www.iea.org/news/geopolitical-tensions-are-laying-bare-fragilities-in-the-global-energy-system-reinforcing-need-for-faster-expansion-of-clean-energy>
- Nawaz, A., Kotuby, S. & Gold, A. (13 January 2025). Canadian ambassador to U.S. on tensions with Trump: ‘We are prepared for any scenario.’ PBS News Hour. <https://www.pbs.org/newshour/show/canadian-ambassador-to-u-s-on-tensions-with-trump-we-are-prepared-for-any-scenario>
- Reuters. (18 March 2024). Canada signs hydrogen deal with Germany, cites need to shun Russia energy. <https://www.reuters.com/sustainability/climate-energy/canada-signs-hydrogen-deal-with-germany-cites-need-shun-russia-energy-2024-03-18/>
- Transatlantic Policy Quarterly. (5 November 2024). Political barriers to Canada’s contribution to trans-Atlantic energy security. <http://turkishpolicy.com/article/1272/political-barriers-to-canadas-contribution-to-trans-atlantic-energy-security>

Autor

ALEXANDRA KEATING

Alexandra Keating je stážistkou v Institutu pro politiku a společnost a studentkou třetího ročníku na University of Delaware. Studuje komunikaci (se zaměřením na média) a mezinárodní vztahy (se zaměřením na zahraniční politiku USA a národní bezpečnost, s regionální specializací na Evropu). Má vedlejší specializace na žurnalistiku a evropská studia. Alexandra tráví tento semestr v Praze v rámci programu CEA CAPA Education Abroad a studuje na Anglo-American University. Mezi její zájmy patří mezikulturní komunikace, žurnalistika, zahraniční politika, diplomacie a bezpečnost.

Vydavatel

INSTITUT PRO POLITIKU A SPOLEČNOST

Posláním Institutu je zkvalitňování českého politického a veřejného prostředí prostřednictvím profesionální a otevřené diskuse a vytvoření živé platformy, která pojmenovává zásadní problémy, vypracovává jejich analýzy a nabízí recepty pro jejich řešení formou spolupráce expertů a politiků, mezinárodních konferencí, seminářů, veřejných diskuzí, politických a společenských analýz dostupných celé české společnosti. Jsme přesvědčeni, že otevřená odborná diskuse a poznání podstaty a příčin jednotlivých problémů jsou nutným předpokladem jakéhokoli úspěšného řešení problémů současné společnosti.

Martinská 2, 110 00 Praha 1

+420 602 502 674

www.politikaspolecnost.cz

office@politikaspolecnost.cz